

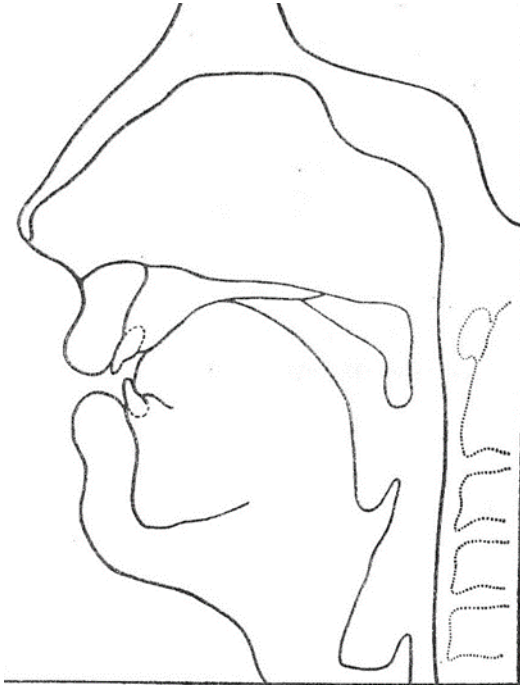
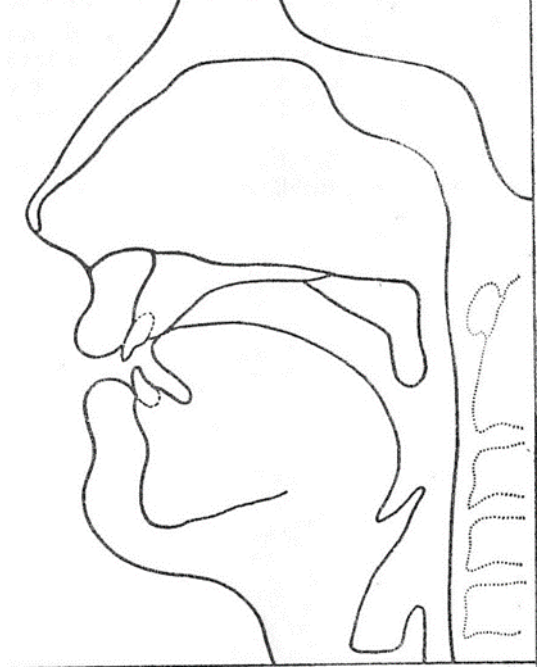
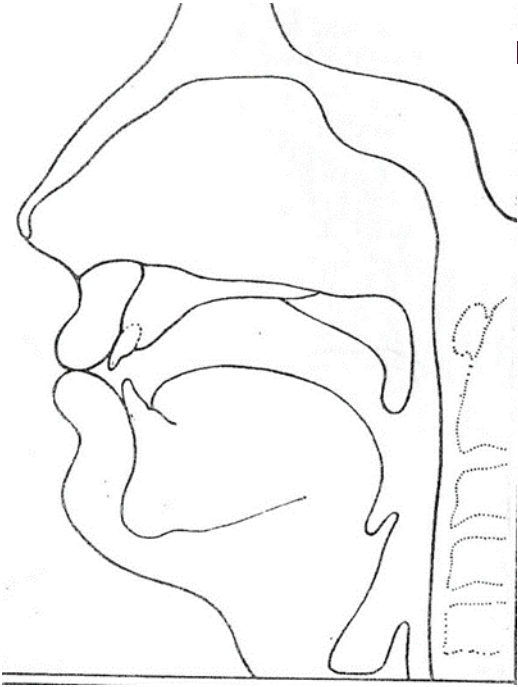

RINOLALIE A PALATOLALIE

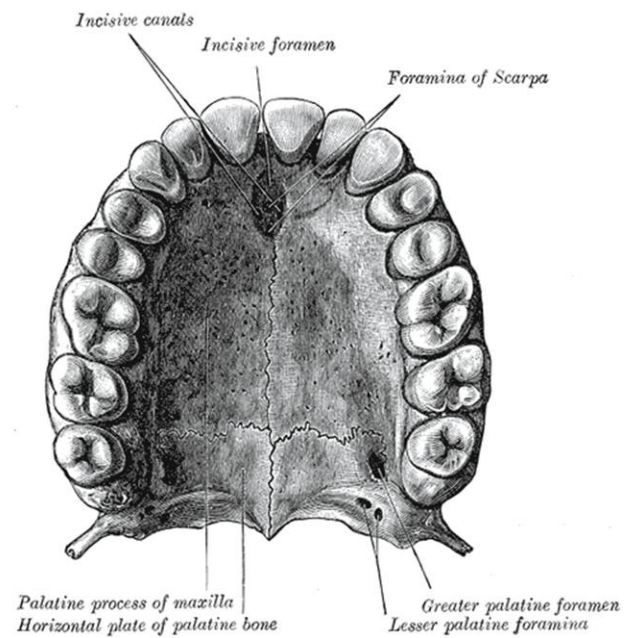
ZÁKLADNÍ POJMY

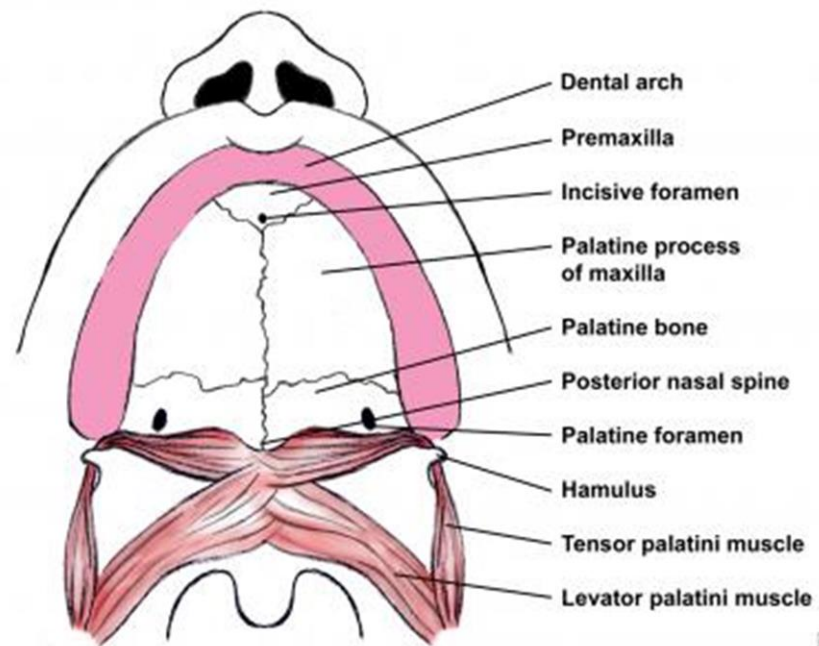
- Rezonance
- Oralita
- Nazalita
- Vyrovnaný poměr

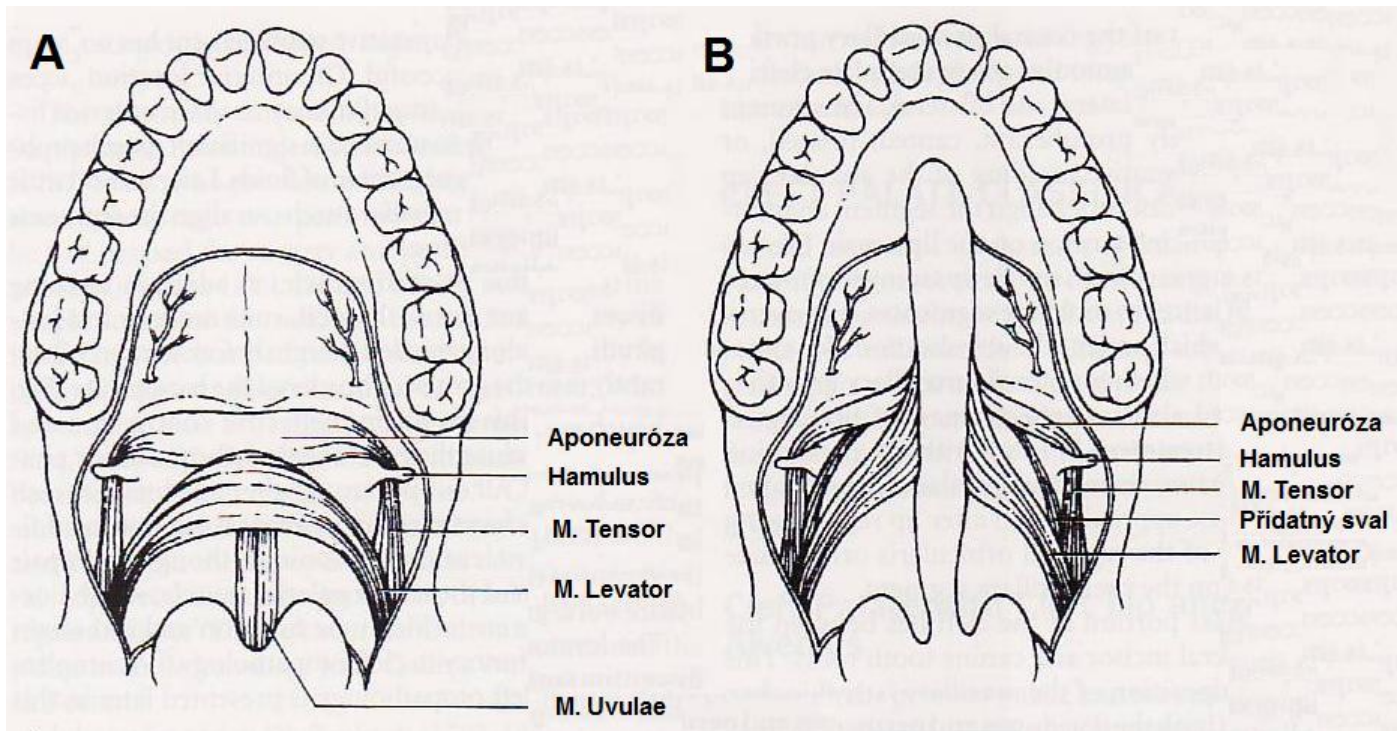

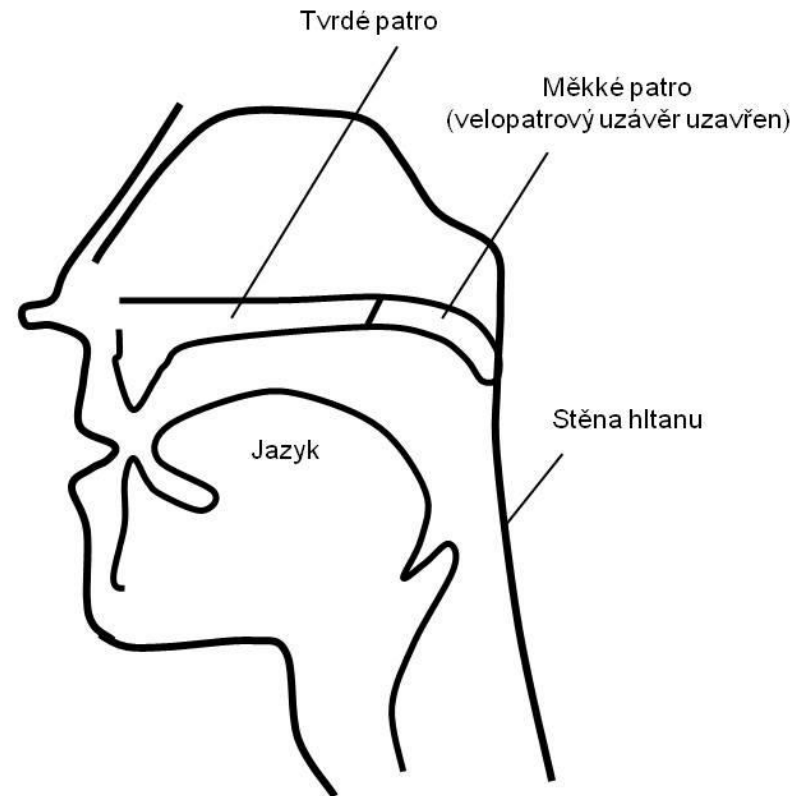
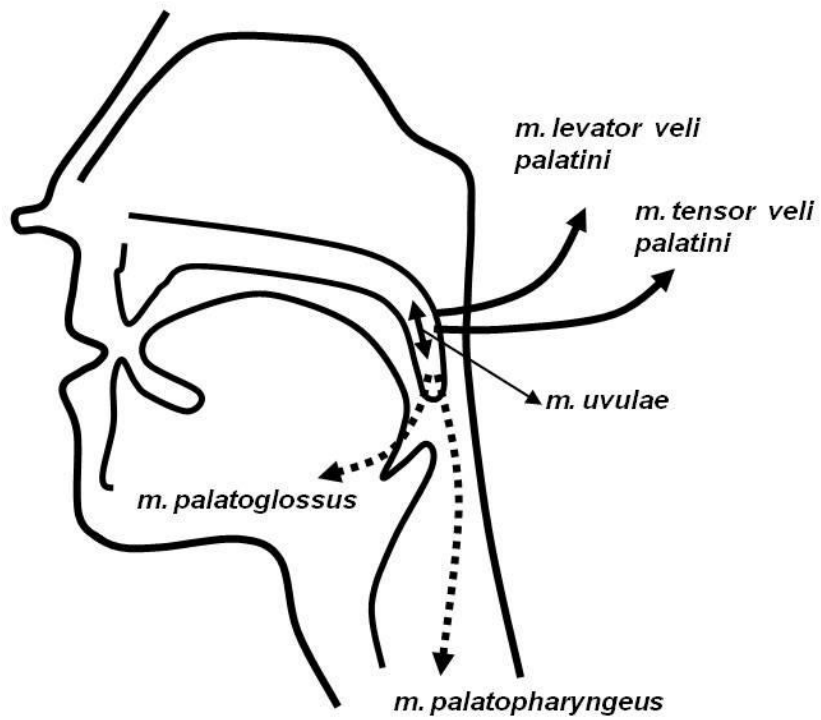
TVRDÉ PATRO

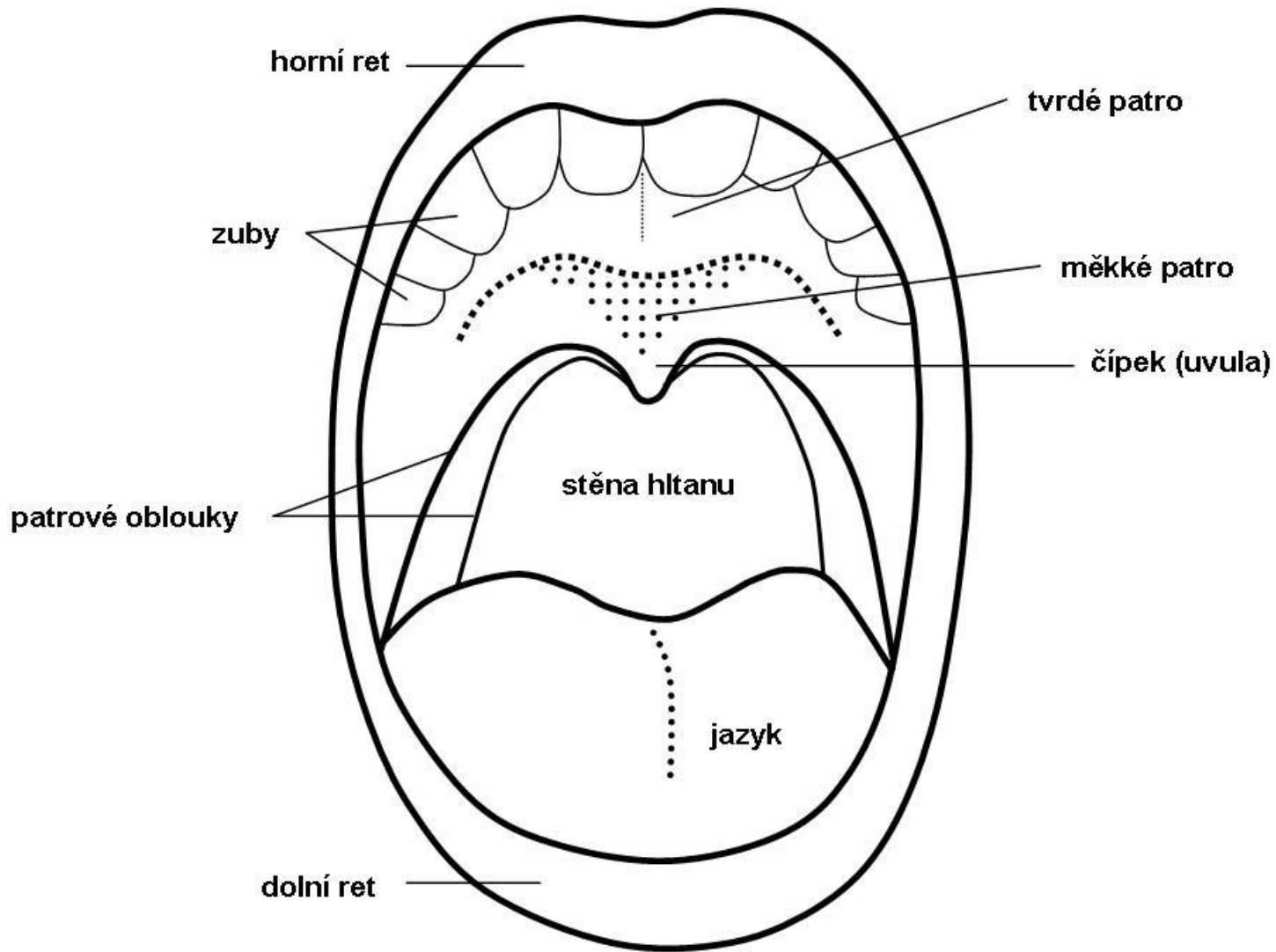
- Kostěný základ

VELOFARYNGEÁLNÍ MECHANISMUS

- regulace přenosu zvukové energie do nosní a ústní dutiny při řeči
- koordinovaná, rychlá a kompletní funkčnost
- <https://www.youtube.com/watch?v=umnnA50IDIY>

VELOFARYNGEÁLNÍ ZÁVĚR (VFZ)

- všechny struktury patra, hltanu a bezprostředního okolí, které se podílejí na zabezpečení jeho funkcí
- nutné pro řeč, barvu hlasu, hlas mluvní i zpěvní, pískání, polykání, foukání a sání

FUNKCE UVEDENÝCH STRUKTUR

- **primární funkce**
- respirační a polykací

- **sekundární funkce**
- řečová

FUNKCE VFM

nepneumatické aktivity

- sání, polykání, kloktání, zvracení

pneumatické aktivity

- foukání, hvízdání, řeč, zpěv

VELOFARYNGEÁLNÍ DYSFUNKCE

- narušení funkce VFZ
- **porušení rovnováhy mezi oralitou a nazalitou**

RINOLALIE

- narušení komunikační schopnosti, které postihuje zvuk řeči i artikulaci
- **funkčnost VFZ**
- **prostornost rezonančních dutin**

DĚLENÍ RINOLALIE - TERMINOLOGIE

hyponazalita

- huhňavost uzavřená
- rhinophonia clausa
- hyporinolalie

hypernazalita

- huhňavost otevřená
- rhinophonia aperta
- hyperrinolalie

smíšená forma

- rhinophonia mixta

HYPERNAZALITA

- **patologicky zvýšená nosovost**

HYPERRINOLALIE

- PATOLOGICKY ZVÝŠENÁ NOSOVOST

Organické - vrozené

rozštěpy TP a MP
submukózní rozštěp patra
vrozeně zkrácené patro
nedostatečný/nepravidelný vývoj
svalstva MP

organické - získané

centrální obrny
periferní obrny
obrny měkkého patra po CMP
dále po operacích a nádorových
onemocněních

funkční

mentální postižení
sluchové postižení
návyk – po adenotomii a
tonzilektomii
nesprávný mluvní vzor

HYPERRINOLALIE – PŘÍZNAKY

- **porušena schopnost korektní artikulace většiny nebo všech hlásek podle velikosti VFI**
- narušení v artikulaci:
- vokály I a U
- sykavky
- explozivy
- vibranty
- kompenzační mechanismy – souhyby mimického svalstva

HYPORINOLALIE

- PATOLOGICKY SNÍŽENÁ NOSOVOST

Organické - vrozené
úzké nosní průduchy
deformace obličeje
vybočená nosní přepážka

Organické - získané
zduření nosní sliznice při
akutní nebo chronické
rýmě
nádory
cysty
polypy
hypertrofie nosní mandle

Funkční
poruchy svalstva vela
způsobující zvýšenou
činnost a sílu VFZ

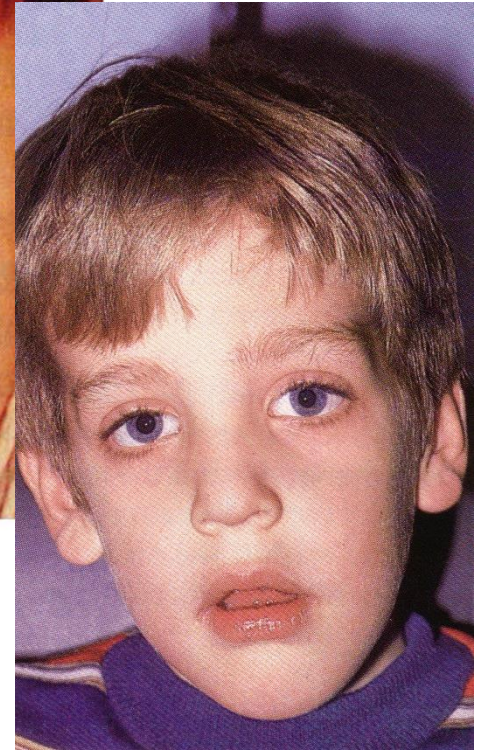
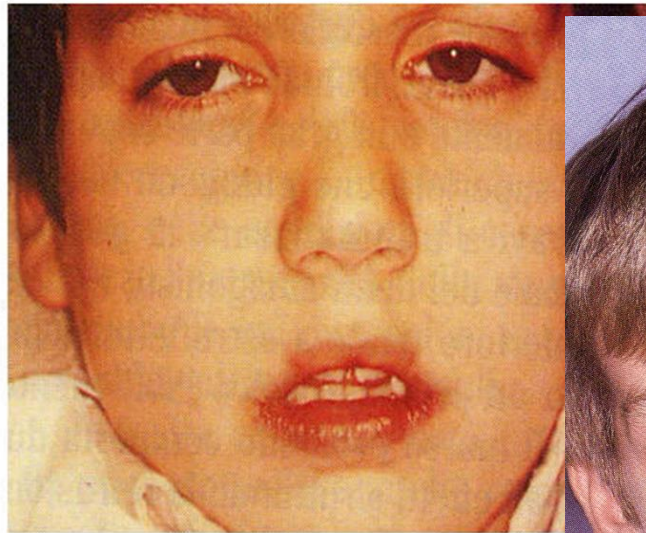
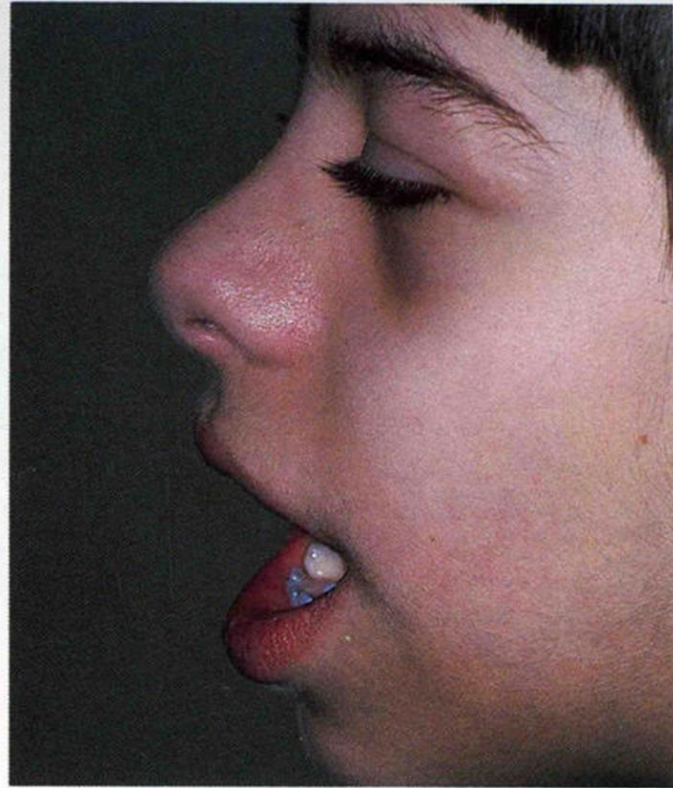
HYPORINOLALIE – PŘÍZNAKY

- **projevuje se sníženou nosovostí**
- narušení nosových hlásek
- tlumený zvuk samohlásek (U, O)
- zvuk je nejméně porušen u slov obsahujících hlásky s minimální nosovostí
- dýchání ústy
- typický výraz obličeje

SMÍŠENÁ RINOLALIE

- kombinace hypernazality a hyponazality
- velofaryngeální závěr je nedostatečný
- zároveň je překážka v nosní nebo nosohltanové dutině

FACIES ADENOIDEA

NOSNÍ MANDLE

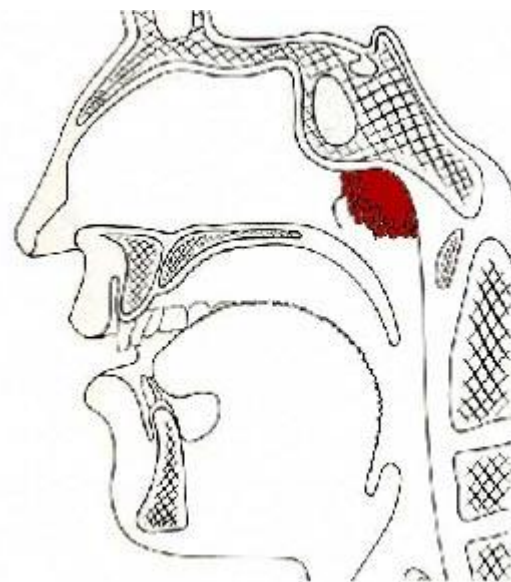
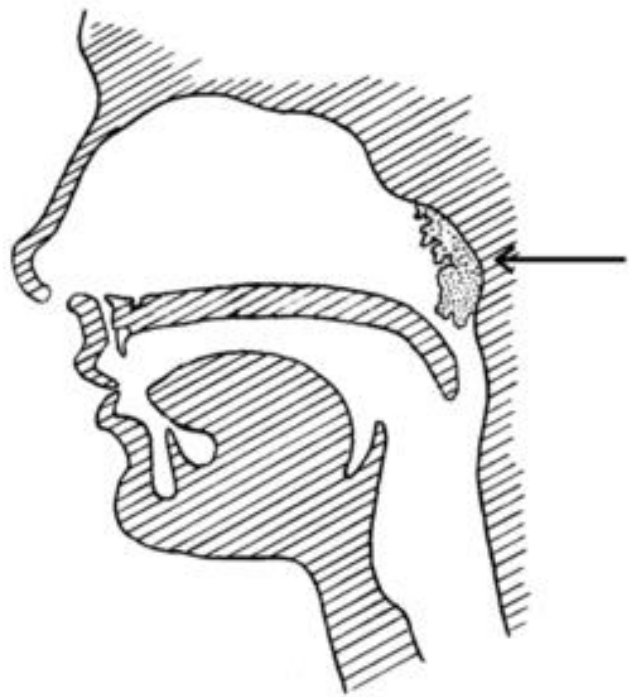
Adenoid Hypertrophy

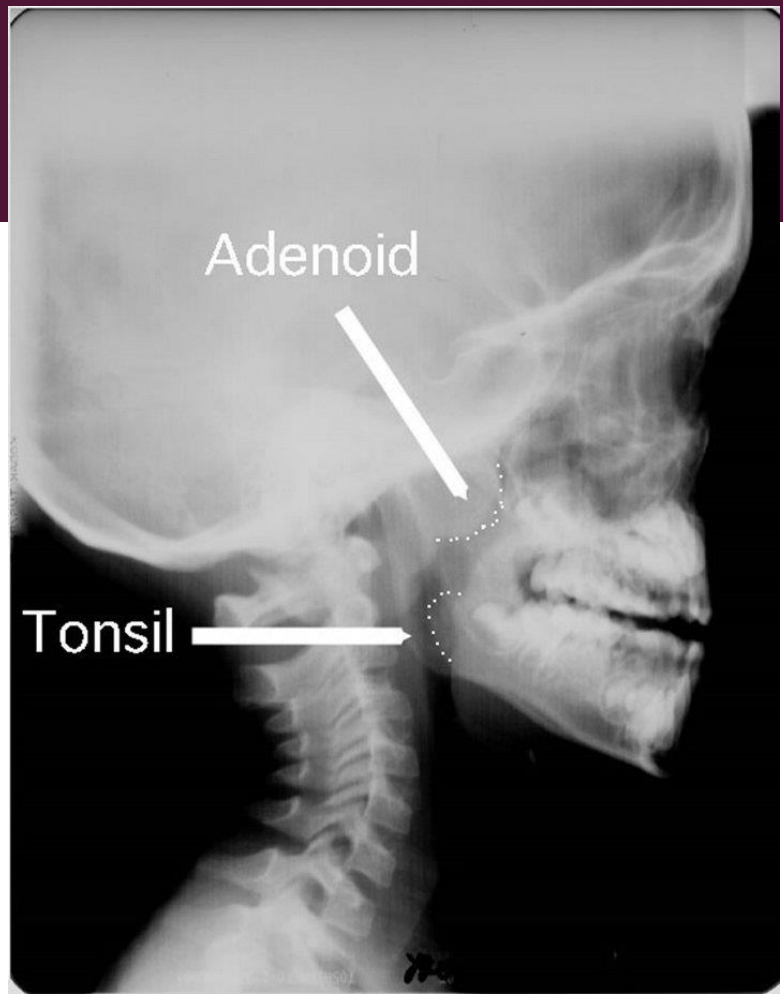
- Adenoidní vegetace

ADENOIDNÍ VEGETACE

DIAGNOSTIKA

- Anamnestický rozhovor
- Analýza výsledků odborných vyšetření
- Foniatrie, ORL

- Orientační zkoušky

KOMPENZACE A PODPORA

- odstraněním primární příčiny
- mezioborová spolupráce – pediatrie, foniatrie, chirurgie
- návaznost logopedické intervence
- nácvik správného dýchání, usměrnění výdechového proudu
- nácvik artikulace orálních/nosových hlásek
- rozvoj sluchové percepce
- aktivní a pasivní cvičení k posilování patrohltanového závěru – dle charakteru obtíží žáků
- dále dle individuálních potřeb žáků

PALATOLALIE

PALATOLALIE

- NKS, jejíž příčinou jsou orofaciální rozštěpy
- https://www.youtube.com/watch?v=wFY_KPFS3LA (bbc)
- <https://www.youtube.com/watch?v=ozlkjexvEFE>
(podrobně)

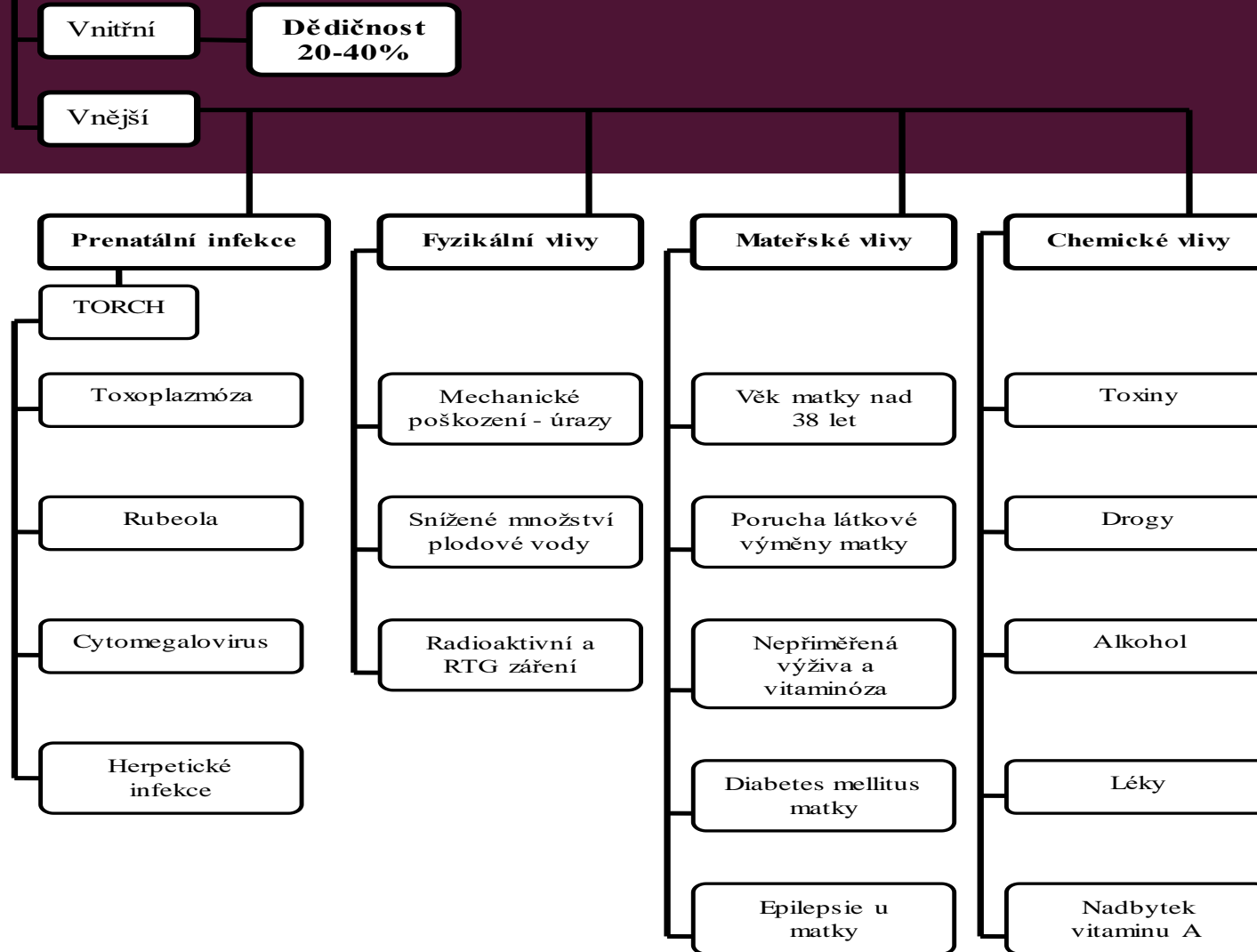
OROFACIÁLNÍ ROZŠTĚP

- **porušení vývoje střední části obličeje**
- **primární patro** – ret a alveolární výběžek
- **sekundární patro** – tvrdé a měkké patro
- vznikají ve 4. – 9. týdnu nitroděložního vývoje

VZNIK ROZŠTĚPU

- opoždění horizontalizace patrových desek
- dislokace, defekt nebo i chybění měkkých i kostních částí tkání

ROZDĚLENÍ PŘÍČIN ROZŠTĚPŮ

KLASIFIKACE ROZŠTĚPŮ

- **dělení podle Buriana**
- rozštěp rtu
- rozštěp rtu a dásní
- rozštěp rtu, dásní a patra

KLASIFIKACE DLE MKN

- Q 35 – rozštěp patra
  - Q 36 – rozštěp rtu
  - Q 37 – rozštěp patra s rozštěpem rtu
-
- CL – cleft lip
  - CP – cleft palate
  - CLP – cleft lip and palate

Unilateral cleft lip

Bilateral cleft lip

© MAYO FOUNDATION FOR MEDICAL EDUCATION AND RESEARCH. ALL RIGHTS RESERVED.

Unilateral Incomplete

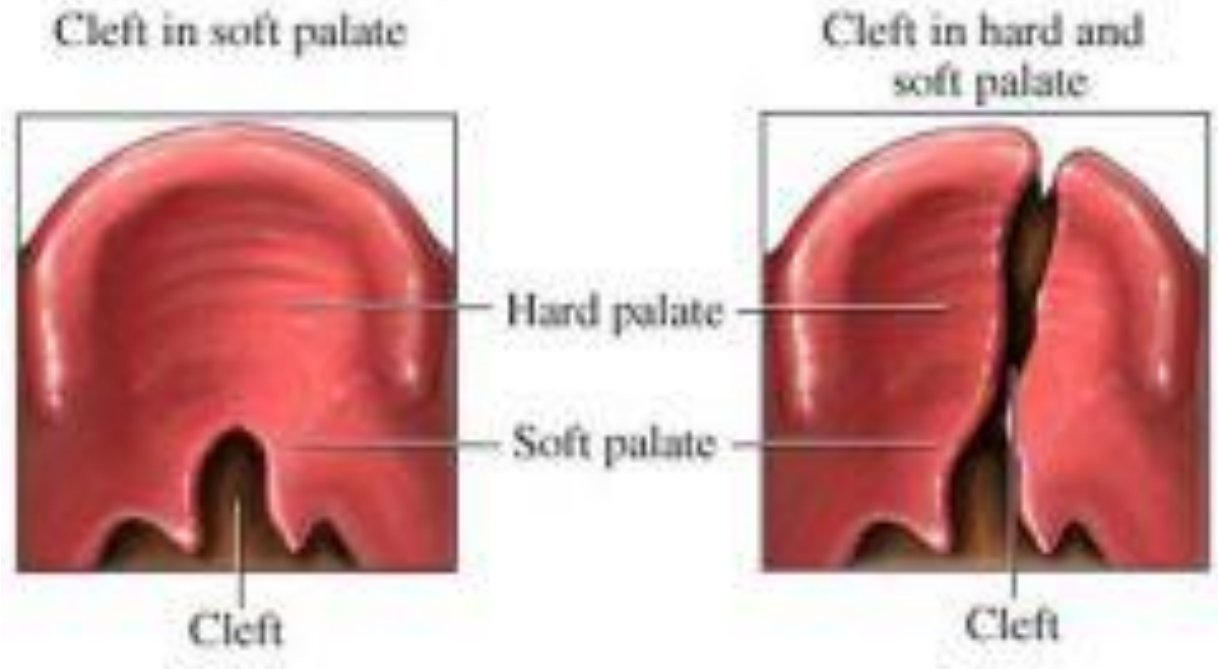
Unilateral Complete

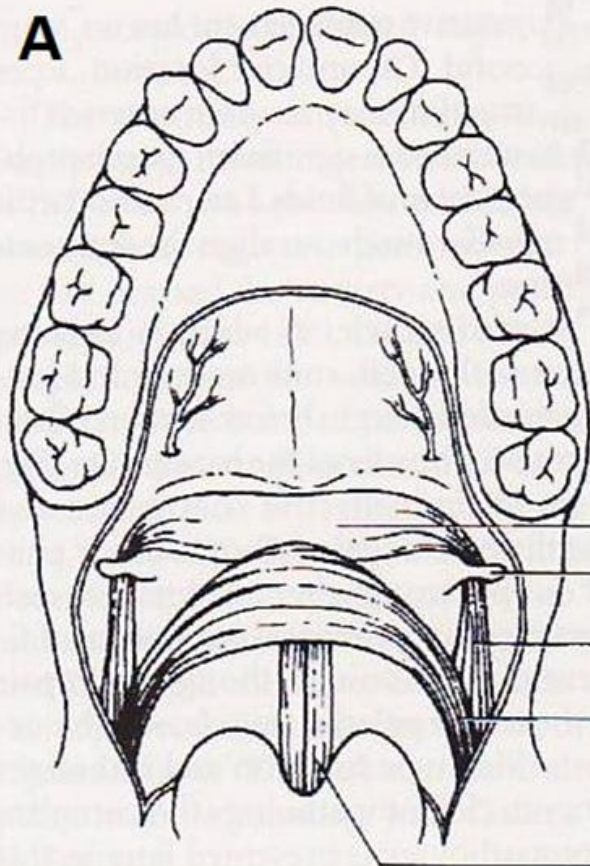
Bilateral Complete

DRUHY OROFACIÁLNÍCH ROZŠTĚPŮ

rozštěp sekundárního patra

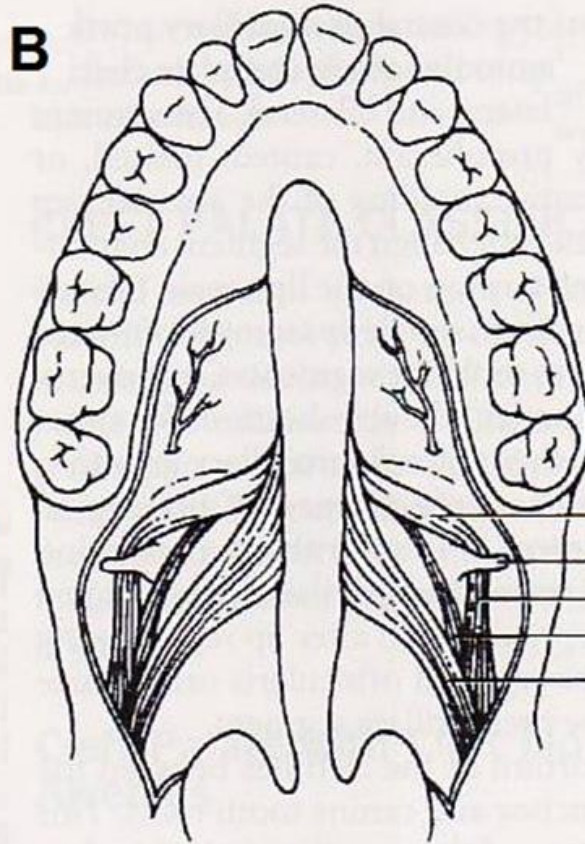

A

Aponeuróza
Hamulus
M. Tensor
M. Levator
M. Uvulae

B

Aponeuróza
Hamulus
M. Tensor
Přidatný sval
M. Levator

Normal

Cleft lip

Bilateral cleft lip

Normal

Cleft lip

Bilateral cleft lip

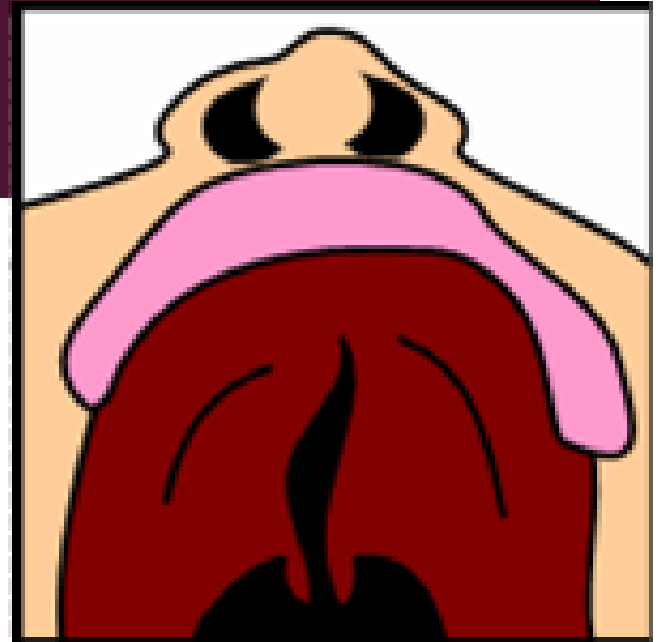
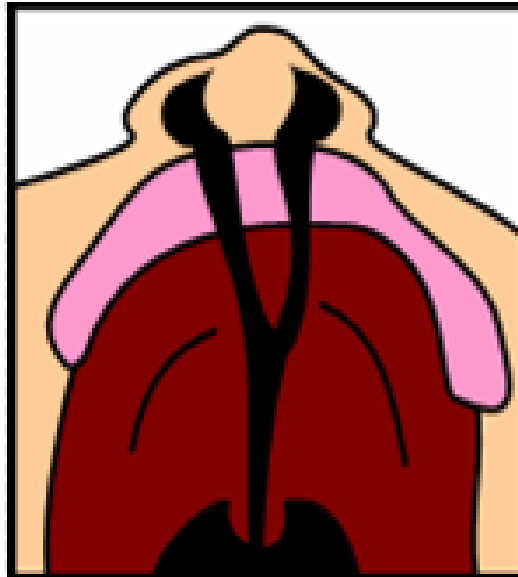
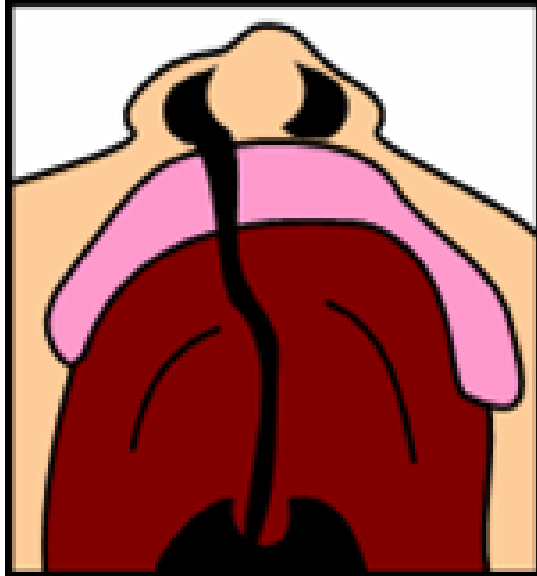
Cleft palate

Cleft lip with partial
palate involvement

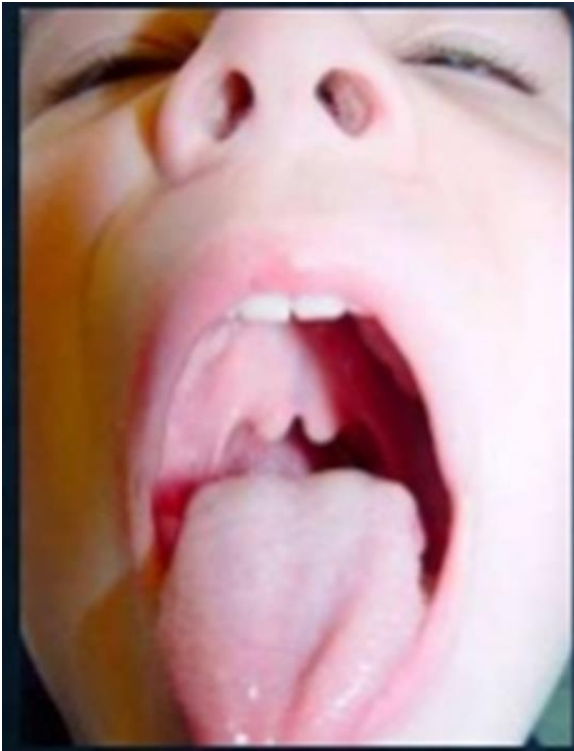
Bilateral cleft lip with full
palate involvement

SUBMUKÓZNÍ ROZŠTĚP

- podslizniční rozštěp
- specifické změny na zadním okraji MP

DŮSLEDKY ROZŠTĚPOVÝCH VAD- SHRNUTÍ

- Narušení vitálních funkcí
- Myofunkční obtíže
- Zánětlivá onemocnění
- Narušení růstu horní čelisti

DŮSLEDKY ROZŠTĚPOVÝCH VAD - SHRNUTÍ

- Poruchy rezonance
- Poruchy artikulace – srozumitelnost projevu
- Poruchy hlasu
- Poruchy sluchu
- Narušený vývoj řeči
- Narušené koverbální chování

Pre-operation

1 year following

- <https://www.youtube.com/watch?v=ZVqZ2kPybGw>

DIAGNOSTICKÉ POSTUPY

- mezioborová spolupráce
- standardní postupy
- přístrojová vyšetření

OPERACE ROZŠTĚPOVÝCH VAD

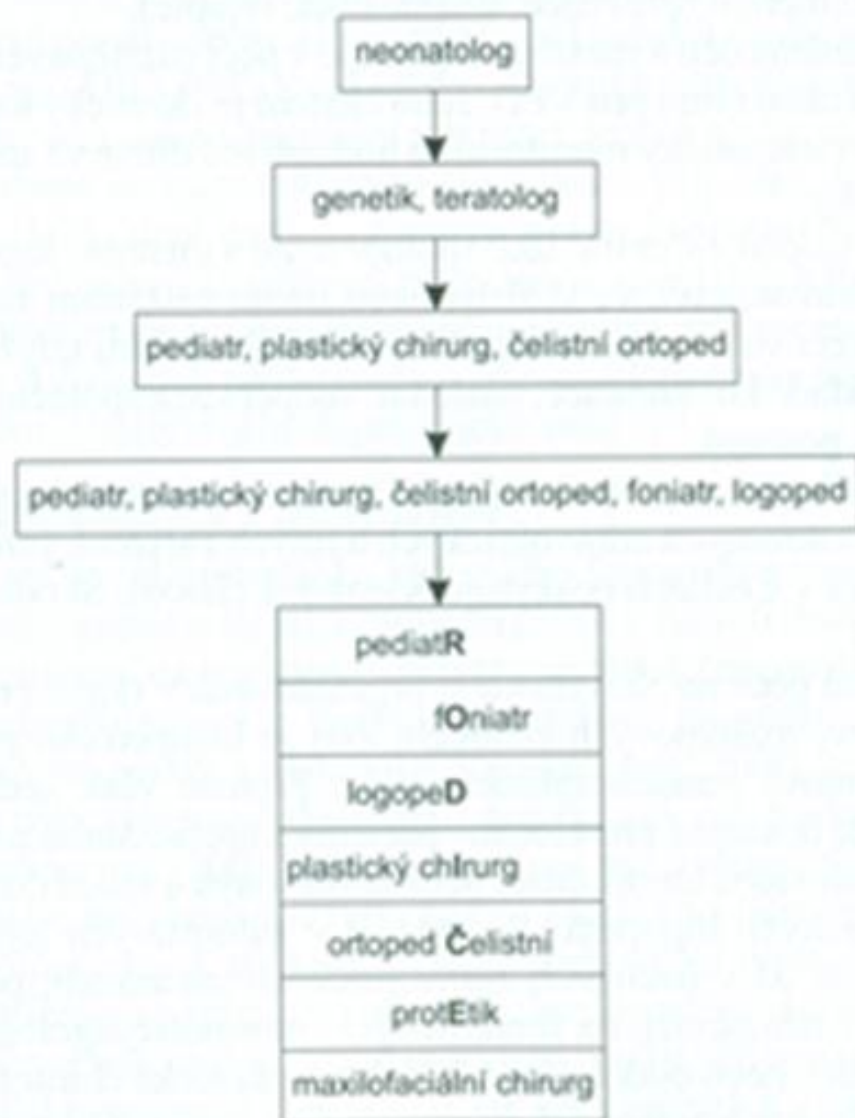
- Klinika plastické chirurgie Fakultní nemocnice Královské Vinohrady v Praze
- Klinika plastické a estetické chirurgie Fakultní nemocnice U sv. Anny v Brně
- Fakultní nemocnice Brno, Pracoviště medicíny dětského věku v Brně
- protokol léčby
- časový plán chirurgických zákroků

OPERACE ROZŠTĚPOVÝCH VAD

- včasná palatoplastika u dětí OFR – vhodné anatomicko-funkční podmínky pro správný rozvoj řeči
- kompenzace dosahuje až u 90% dětí
- správné řeči spontánně dosáhne více než 50 % dětí, které podstoupily operaci patra (Kerekrétiová, 2008)

TERAPIE A KOMPLEXNÍ PÉČE

- interdisciplinární přístup
- neonatologie
- pediatrie
- plastická chirurgie
- specializovaný anesteziolog
- ortodontie
- stomatologie
- stomatochirurgie
- foniatrie
- logopedie
- psychologie, psychiatrie
- genetika
- spolupráce i s dalšími obory
- dětská kardiologie a kardiochirurgie

Obr. 14 Průběh transdisciplinární péče

OPERACE ROZŠTĚPOVÝCH VAD

- pracoviště
- protokol léčby
- časový plán chirurgických zákroků

Timing

Lékař a procedura /provedená vyšetření, dokumentace/

1.týden

1. kontakt - plastický chirurg /zhodnocení vady/

konec 3. m.

Pediatr /doplněná anamnéza/ Plastický chirurg - sutura rtu /fotodokumentace/

6-8.měsíc

Genetické vyšetření

8. měsíc

ORL vyšetření /audiometrie,tympanometrie

konec 8.m.

ORL vyšetření /audiometrie,tympanometrie

2,5 roku

Foniatrické vyšetření / á 6 m.do cca 5 let/ Logopedie

3 roky

Kontrolní vyšetření: Plastický chirurg - kontrola, indikace korekčních operací, hlavně prodloužení kolumely /foto/ Ortodontické vyšetření /otisky pro muzejní modely dočasného chrupu/ ORL /audiometrie, tympanometrie event. nasoendoskopie / Foniatrie /+ nahrávka řeči ve 3-4 letech, vyšetření VPI - videofluoroskopie/

4 roky

Plastický chirurg – prodloužení
patra u případů VPI

5-6 let

Kontrolní vyšetření: Plastický
chirurg - kontrola /foto/
Ortodontické vyšetření /otisky pro
musejní modely smíšeného
chrupu, pravidelné KO 2x ročně,
léčba snímatelnými aparáty/ ORL
vyšetření /audio - tympanometrie/
Foniatrie / příp. nahrávka řeči/

8-10 let

Plastický chirurg – implantace
kostního štěpu /foto/ Ortodontista
/OPG+ KO za 6 m./

---

0 let

Kontrolní vyšetření: Plastický chirurg - kontrola /foto / ORL vyšetření /audio - tympanometrie/ Foniatrie
Ortodontická léčba /teleRTG, ve smíšeném chrupu snímatelné aparáty, po výměně chrupu aparáty fixní/

13-14 let

Kontrola protetikem, konzultace rozsahu budoucí náhrady chybějících zubů, event. indikace chirurgické korekce mezičelistních vztahů u pacientů s nepříznivým růstem /po dokončení růstu/

16-18 let

Kontrola všemi specialisty /foto, tRTG, otisky pro musejní modely po dokončení ortodontické léčby, audio - tympanometrie/ Chirurgické korekce nepříznivých mezičelistních vztahů, korekce tvrdého nosu Dotazník spokojenosti pacientů a rodičů s výsledkem léčby

LOGOPEDICKÁ PÉČE

- spolupráce s rodiči
- podpora v rozvoji komunikační schopnosti
- motivace a sledování změn ve vývoji
- důležitost správného mluvního vzoru

ZAMĚŘENÍ LOGOPEDICKÉ TERAPIE

- korekce rezonance
- korekce artikulace

- průpravná cvičení zaměřená na posílení patrohltanového závěru
- masáže
- dechová cvičení

PŘÍKLADY CVIČENÍ KE ZLEPŠENÍ REZONANCE A ARTIKULACE

- zdokonalení činnosti VFZ
- dýchání
- polykání
- sání
- pití brčkem
- kloktání
- pískání - foukání spojené s fonací – usměrnění výdechového proudu
- propojení s cvičením – pohyb od těla/k tělu

DŮLEŽITÉ PRVKY LOGOPEDICKÉ TERAPIE

- úprava polohy jazyka
- hlasitost
- **sluchový trénink**
- zvětšení čelistního úhlu
- práce s hlasem
- dechový trénink
- artikulační terapie
- poskytování zpětné vazby, vizuální feedback

ZDROJE

- Kerekrétiová, A. (2008) *Velofaryngální dysfunkce a palatolalie: [klinicko-logopedický aspekt]*. Praha: Grada.
- Klenková, J. (2006). *Logopedie*. Praha: Grada.
- <http://www.rozstep.cz/>
- <http://stastny-usmev.cz/>